

INBJUDAN TILL

NORDISKT SLOTS- OCH HERRGÅRDSSYMPOSIUM I ÅBO 18 -20 AUGUSTI 2011 I ÅBO.

Temat är Herrgårdens barn och ungdom med föredrag av Bo och Barbara Lönnqvist, Henrika Tandefelt, Maria Vainio-Kurtakko, Kirsi-Vainio-Korhonen, Camilla Hautala och Anna-Maria Åström.

Symposiet med seminarium går av stapeln i Åbo Akademi och härpå följer exkursioner i två dagar, dels till herrgårdar norrut från Åbo dels till besöksmål österut.

Som arrangörer står ämnet etnologi vid Åbo Akademi. Bidrag till symposiet har erhållits av Svenska litteratursällskapet i Finland, Svenska kulturfonden och Svenska folkskolans vänner. I planeringsgruppen sitter Anna-Maria Åström, Bo Lönnqvist, Camilla Hautala, Henrika Tandefelt, Heidi Wallgren och Anne Niemi. Hjärtligt välkomna!

Anna-Maria Åström

Camilla Hautala

Anne Niemi

Vänligen beakta att det bara finns ett begränsat antal platser till exkursionerna, och dessa besätts i anmälningsordning.

NORDISKT HERRGÅRDSSYMPOSIUM

ÅBO 18 – 20.8.2011

HERRGÅRDENS BARN OCH UNGDOM

Plats: Symposiet hålls i Humanistiska fakultetens utrymmen i Arken, Fabriksgatan 2, 20500 Åbo Auditorium Helikon/Parnassos

Herrgårdens barn och ungdomar intar en speciell position i sitt samfund, för att de eller någon av dem skall ta över gården. Samtidigt är det viktigt att de alla i framtiden får en trygg position i samhället som vuxna. Symposiet riktar in sig på den omsorg om barn och ungdom som funnits och hur den kommit till uttryck kulturellt, social och materiell, men även på de gränser som barnen och ungdomarna skulle iaktta. Också tingen och den fysiska miljön är teman som erbjuder nya dimensioner i studiet av herrgårdskulturen och dess förändringar.

Hur har vuxensynen på barnen uttryckts i herrgårdsmiljön och den materiella kulturen? Vilka har uppfostringsmetoderna varit och vilka utbildningsvägarna? Vilken plats har barn och ungdom tilldelats i herrgårdssamfundet?

Hur har den svåra balansen i umgänget med herrgårdens övriga barn uppnåtts? Vilken var inställningen till de anställdas barn?

Med barnen och ungdomen i fokus eftersträvar symposiet att upptäcka även de värderingar och traditioner som var viktiga i herrgårdssamfundet och hur de skulle föras vidare.

TORSDAG 18.8

- 8:30 *Anmälning + kaffe*
- 9:30 Hälsningsord **Anna-Maria Åström och Christer Kuvaja**
- 9:45 **Bo Lönnqvist:** Herrgårdens miniatyriserade värld
- 10:30 **Maria Vainio-Kurtakko:** "Nio syskon på landet" – familjeidyll och verklighet på Sarvlax ca 1879-1910
- 11:15 **Camilla Hautala:** Etapper i herrgårdsbarnens skolgång
- 12:00 *Lunch i Arken*
- 13:00 **Henrika Tandefelt:** Barnen och det historiska arvet - familjen von Born på Sarvlax under 1800-talets slut
- 13:45 **Kirsi Vaino-Korhonen:** Att lära sig skriva brev - de finska adelsflickornas uppfostran under 1700-talet
- 14:30 *Kaffe i Arken invid Etnologin*
- 15:00 **Barbara Lönnqvist:** Leo Tolstoj håller skola för bybarnen på Jasnaja Poljana
- 15:45 **Anna-Maria Åström:** Familjestrategier och ungdomens position i Savolax herrgårdssamfund
- 16:30 Slutdiskussion under ledning av Mikkel Venborg Pedersen
- 19:00 *Middag Hus Lindman*

EXKURSIONSPROGRAM

FREDAG 19.8

- 9:00 Avfärd
- 9:30 – 10:30 **Kankas gård i Masku**
Stiftelsen för Åbo Akademi , Ulrika Grägg
- 11:00 **Villnäs i Askais + sockenkyrkan**
Museiverket
- 13:00 – 14:00 Lunch i Villnäs herrgårdscafé
- 14:15 – 15:30 **Information om besöksmålet ges senare**
- 15:50 – 16:30 **Gullranda i Nådendal**
Presidentens sommarresidens. Rundtur med guide i parken.
- 19:00 **Middag på Åbo slott**
Hertig Johans källare

LÖRDAG 20.8

- 9:00 Avfärd
- 10:00 **Åminne gård i Halikko**
Björn Wahlroos
- 12:00 **Wiurila herrgård i Halikko**
Anne Marie Aminoff, Anna Louise Standertskjöld-Brüninghaus, Günter Brüninghaus
- 12:00 Lunch i herrgårdsrestaurangen
- 12:45 Presentation inkl. vagnsmuseet
- 13:45 – 14:30 Mangårdsbyggnaden
- 15:00 **Sagu kyrka**
Fredrik Rosenlew presenterar vapensköldarna
- 15:45 – 16:45 **Paddais gård i Sagu**
Fredrik Rosenlew
- 19:00 **Middagskryssning med ångbåten Ukkopekka**
Buffé på ön Loistokari, musik och dans. Vi rekommenderar varm klädsel och bra skor.

ANMÄLNING OCH DELTAGARAVGIFT

Bindande anmälningar tas emot av heidi.wallgren@sls.fi

Vänligen beakta att det bara finns ett begränsat antal platser till exkursionerna, och dessa besätts i anmälningsordning.

Deltagaravgiften **250€/person** täcker luncher, kaffe, exkursioner samt middagar.

Vänligen betala summan till följande konto:

Mottagare: Åbo Akademi

Bank: Nordea Bank Finland Plc

Aleksandersgatan 36, FI-00020 NORDEA

IBAN FI1117443000001167

Swift code: NDEAFIHH

OBS! Glöm inte att ange referensen **etnologi/2800078321** och **ditt eget namn** i meddelandefältet. Beakta även att eventuella bankavgifter betalas av deltagaren.

Sista inbetalningsdag är 1.6.2011

Vänligen beakta att vi tyvärr inte kan skicka fakturor eller motta betalning med kreditkort.

Vid eventuella frågor vänligen kontakta: anne.niemi@abo.fi , +358-2-2154642

INKVARTERING

Vi har reserverat rumskvot på två centralt belägna hotell.

Deltagarna bokar och betalar själva sitt logi direkt till hotellet. Bokning ska göras **senast 17.7.2011**.

Vid bokningen skall bokningskoden NHS2011 uppges för att erhålla vårt förmånspris.

CENTRO HOTEL:

Adress: Universitetsgatan 12a, 20100 Åbo

Singelrum: 75€/natt

Dubbelrum: 86€/natt

Priset inkluderar frukostbuffé, daglig städning och internetförbindelse (med egen dator).

För bokning av rum kontakta hotellet:

e-post: centro@centrohotel.com

Tel: +358-2-2118100, Fax: +358-2-4690479

SOKOS HOTEL HAMBURGER BÖRS:

Adress: Köpmansgatan 6, 20101 Åbo

Singelrum standard: 90€/natt

Dubbelrum standard: 105€/natt

Priset inkluderar frukostbuffé samt möjlighet att använda hotellets bastu och simbassäng.

Vidare får hotellets gäster följande förmåner vid uppvisande av nyckelkortet:

- 5-10% rabatt på normalpriset på Wiklunds varuhus (beläget mittemot hotellet)
- 10% rabatt på Wiklund-apotekets receptfria varor

För bokning av rum kontakta hotellet:

e-post: myyntipalvelu.turku@sokoshotels.fi

Tel: +358-2-3373800, fax: +358-2-2311010

ÖVRIGA HOTELL I ÅBO

[Holiday Club Caribia](#)

[Holiday Inn Turku](#)

[Hotel Cumulus](#)

[Hotelli Helmi](#)

[Park Hotel](#)

[Radisson Blu Marina Palace Hotel](#)

[Scandic Plaza Turku](#)

ANDRA ALTERNATIV INKLUSIVE LÅGPRISHOTELL, VANDRARHEM OCH GÄSTHEM

[Omenahotelli](#)

[Hostel Turku](#)

[Bed & Breakfast Tuure](#)

[Birgittaklostrets gästhem](#)

[Guest House Tapuli](#)

[Majatalo Kupittaa \(b&b\)](#)

KORT PRESENTATION ÖVER BESÖKSMÅLEN

TORS DAG

ÅBO STAD

Åbo är Finlands äldsta stad, grundlades på 1200-talet och var under en mycket lång tid religiöst, administrativt och ekonomiskt centrum för östra delen av den svenska rikshalvan. Det finska namnet på staden är Turku som betyder torg. Både Domkyrkan och Åbo slott härstammar från 1200-talet. På 1600-talet grundades Åbo hovrätt, Åbo gymnasium och Åbo Akademi. År 1809 blir Finland en autonom del av det ryska riket och redan år 1812 flyttas huvudstaden till Helsingfors. Åbo stad förstörs nästan fullständigt i en förödande brand, som anses vara den värsta i Norden, år 1827. En ny stadsplan ritades av arkitekt Carl Ludvig Engel där bland annat stadens centrum flyttades bort från området kring Domkyrkan till Salutorget på andra sidan Ån Aura. I dag har Åbo nästan 180 000 invånare, landets enda svenskspråkiga universitet och det näst största finskspråkiga universitetet, en varvsindustri som bygger världens största passagerarfartyg och under år 2011 fungerar Åbo som Europas kulturhuvudstad med ett rikligt programutbud (<http://www.turku2011.fi/sv/turku-2011/abo-europas-kulturhuvudstad-2011>)

ÅBO AKADEMI, ARKEN

Den humanistiska fakultetens hus, Arken, invigdes 19 maj 2004. Ursprungligen hörde byggnaderna till Åbo järnmanufakturfabrik som grundades år 1855. Förr tillverkades här så gott som alla tänkbara produkter av gjutjärn - allt från bultar och gångjärn, värmekaminer och gravkors till kassaskåp och granater, harvar och traktorer. Direktören för fabriken, Carl Armfelt, härstammade från Wiurila herrgård. Hans bror August Armfelt testade på gården de redskap brodern tillverkade i fabriken. Fabriksverksamheten lades slutligen ner år 1952.

RESTAURANG HUS LINDMAN

Ursprungligen ett bostadshus i empirestil från år 1832. Efter Åbo brand 1827 byggdes många liknande hus i staden. År 1933 inköptes tomten av Åbo Akademis stiftelse. Till en början uthyrdes huset åt landshövdingen men 1951 övertog Sibeliusmuseet byggnaden. Efter att nuvarande Sibeliusmuseum stod klart 1968 har huset använts av svenska institutionen och senare även den statsvetenskapliga fakulteten. Huset har uppkallats efter tidigare professor i statskunskap Sven Lindman. Åbo Akademis stiftelse har renoverat byggnaden under år 2010 och restaurangen öppnar under våren. I trädgården finns Åbo Akademis rosarium och det s.k. Kingelinska lusthuset (1830). Före branden 1827 upptogs tomten av Åbo Akademis botaniska trädgård som flyttades hit 1750.

KANKAS GÅRD

Stenbyggnaden uppfördes ca 1550 av Henrik Klasson Horn vars förfäder ägt gården sen 1400-talet. Han hörde till kretsen kring hertig Johan (Johan III) på Åbo slott. Stenhuset förföll svårt efter den stora ofreden på 1700-talet och när byggnaden sedan reparerades revs den tredje våningen. Den återuppbyggdes år 1935 av den dåvarande ägaren friherre Claes Aminoff. Herrgården ägs sedan 1990-talet av stiftelsen för Åbo Akademi. I den nyrenoverade ladugårdsbyggnaden från år 1838 ordnas fester, konferenser och andra evenemang.

VILLNÄS GÅRD

Även Villnäs ägare på 1500-talet, Herman Persson Flemming, hörde till hertig Johans råd på Åbo slott. Flemmingarnas innehav av Villnäs varade i 350 år, gården övergick år 1795 till greve Carl Erik Mannerheim. Marskalken av Finland, friherre Gustaf Mannerheim föddes här år 1867. Den nuvarande huvudbyggnaden uppfördes under medlet av 1600-talet i italiensk senrenässans. Det är troligen samma murmästare som uppfört herrgårdsbyggnaderna och kyrkan. Godsets innehavare hade patronatsrätt över kyrkan fram till år 1910. Villnäs ägs sedan 1961 av den finska staten och är öppen för allmänheten.

GULLRANDA SOMMARRESIDENS

Gullranda uppfördes 1913-1915 som sommarresidens för en av landets rikaste affärsmän, lantbruksrådet Alfred Kordelin. Granitbyggnaden är ritad av arkitekt Lars Sonck och omges av ett 54 ha stort parkområde. Landskapstädgården på Gullranda är en av de första och samtidigt en av de bäst bevarade parkerna i arkitektonisk trädgårdsstil i Finland. Den planerades av trädgårdsarkitekterna Svante och Paul Olsson. Till Villa Gullranda hör också en stor skogsträdgård och en nyttoträdgård med växthus. Vid Kordelins död ärvdes egendomen av Turun Suomalainen Yliopistoseura och inköptes av finska staten år 1922. Gullranda används av Finlands president som sommarresidens.

ÅBO SLOTT

Slottet grundades på 1280-talet som ett öppet lägerkastell. Det hade sin blomstringstid i mitten av 1500-talet när Gustav Vasas son Johan (blivande Johan III) var hertig över Finland. Han renoverade den gamla granitborgen till ett slott i renässansstil. Under 1700-talet flyttades de flesta av slottets administrativa funktioner bort och det användes som spannmålsmagasin och fängelse. På 1890-talet placerades ett historiskt museum i förborgen och fängelset flyttades till den närliggande Kakolabacken. Slottet blev skadat under bombningarna 1941 men kunde 20 år senare återigen öppnas för allmänheten.

LÖRDAG

ÅMINNE

Under 600 års tid ägdes Åminne endast av två släkter, Horn och Armfelt. Gården var bebyggd med ett stenhus under medeltiden men år 1680 beskrevs huset som en ruin. Gården var ej bebodd eftersom ägarnas höga position i tjänstemannahierarkin gjorde att de föredrog att finnas nära hovet i Stockholm. År 1786 uppfördes ett trähus i en våning under ett till hälften avvalmat mansardtak. Gustavianen Gustav Mauritz Armfelt ärvde gården 1801 och inledde genast en förstoring av huvudbyggnaden med låga flyglar av sten vid gavlarna. Huset fick en mer nyantik prägel planerad av arkitekterna Carl Christoffer Gjörwell och Charles Bassi. Huset utsmyckades med pilastrar och porträttmedaljonger av Sergel. En del av interiören är bevarad från denna tid. Affärsmannen, ekonomie doktor Björn Wahlroos köpte Åminne av ättlingarna till gustavianen år 2001 och påbörjade en omsorgsfull restaurering av byggnaderna och den stora parken som anlagts på 1700-talet.

WIURILA

Gårdens historia delas delvis med granngårdarna Åminne och Wuorentaka. Wiurilas ägare bodde mestadels på annat håll och byggnaderna var rätt anspråkslösa. Dagens herrgårdsmiljö skapades efter att gården 1787 kom i den Armfeltiska ättens ägo. Den yngre brodern, August Philip Armfelt ärvde gården 1801 och inleddes uppförandet av en ny stenbyggnad planerad av arkitekt Charles Bassi. Den stod klar 1811 och är ett bra exempel på den spartanskt enkla svenska nyklassicistiska stilen. Uthusbyggnaderna med sina kolonnprydda gavlar är uppförda 1835-45 enligt förebilder från St. Petersburg. Gården ägs fortfarande av Armfelts ättlingar. Wiurila erbjuder dagen besökare ett mångsidigt utbud av aktiviteter så som golf, ridning, konferensutrymmen, café, museum och en gårdsbutik.

PADDAIS

Paddais säteri uppstod när drottning Kristina år 1652 förlänade kapten Erdtman Vanzelow ett antal hemman i Paddais byar. Han adlades några år senare med namnet Rosenlew. Under oroligheterna i början av 1700-talet såldes gården. Huvudbyggnaden är sannolikt ritad av arkitekt Christian Friedrich Schröder och uppförd 1762. Mot gårdssidan tillfogades senare två flyglar av Johan Jacob Hedman som var känd för sitt glansfulla umgängesliv och sin omsorgsfulla trädgårdsskötsel. Bevarat finns ännu hans orangeri, nyligen renoverat, och den stora parken. Han bebodde gården i nästan fyrtio år, fram till år 1834. År 1912 kunde Werner Rosenlew återköpa Paddais och den är fortfarande i familjens ägo.

ÅNGBÅTEN S/S UKKOPEKKA OCH ÖN LOISTOKARI

UkkoPekka är den sista passagerarfärjan som trafikerar i ruttrafik i Finland och världens äldsta propellerdrivna ångfartyg med originalmaskin, en Trippel-ångmaskin byggd i Helsingfors 1938. President Pehr Evind Svinhufvud (1931-37) kallades av folket för Ukkopekka (ukko=gubbe). Ångbåten Ukkopekka för er från Aura å i Åbo till den vackert karga ön Loistokari, mitt i Erstan. Där finns fyrvaktarens stuga från 1880-talet.

